

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Præmittenda ad resolutionem quæstionis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

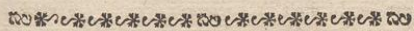

DISPUTATIO PROEMIALIS. DE NATURA, ET QUALITATIBVS Theologia.

Ad quaestionem 1. D. Thoma.

Um Theologia sit scientia Ar-
chitectonica, omniumque su-
prema, & habeat non solum
rationem scientia, sed etiam
sapientia, vt infra dicemus :
ad illam pertinet, non solum
suum obiectum, sed etiam se-
ipsam, suamque essentiam, & proprietates con-
templari. Vnde priusquam de Deo, ejusque exis-
tentiâ, vnitatem, naturâ, & attributis dispute-
mus, quâdam circa naturam, & qualitates Theo-
logia, breuiter hîc pramittenda sunt. Eorum
enim morem, & consuetudinem, nequaquam
imitandam putamus, qui parum attendentes,
quam latè pateat diuinâ sapientia domus, quam
perlustrandam suscipimus, tandiu in eius atrio
& vestibulo immorantur, vt præludiis, & præ-
logomenis, vix finem faciant. His ergo præter-
missis, sit

ARTICVLVS I.

An Theologia sit verè & propriè scientia?

§. I.

Præmittenda ad resolutionem quaestionis.

Notandum primò: Theologiam, iuxta vo-
cis ethymologiam, idem esse, ac ratio-
nem, seu considerationem, vel sermonem de
Deo, & rebus diuinis: vt notat D. Augustinus
lib. 8. de Ciuit. cap. 1. Unde cum de Deo, rebus-
que diuinis, dupliciter sermo vel consideratio
esse possit; nimirum vel ex discursu rationis natu-
ralis, vel ex lumine diuinæ reuelationis, du-
plex etiam distingui solet Theologia. Una natu-
ralis, quæ *Metaphysica* appellatur; & alia su-
pernaturalis, & Christiana, quæ ex principiis
reuelatis, suas deducit conclusiones, & quam D.
Thomas hîc, *Sacram doctrinam*, appellat; & de
hac solum nobis in præfenti est sermo.

Notandum secundò: Theologiam propriè di-
Tom. I.

A
ctam, de qua hîc agimus, diuidi primò in Theo-
logiam increatam, quæ est in Deo; & creatam,
quæ in creaturis rationalibus, Angelis scilicet &
hominibus, reperitur. Secundo Theologiam
creatam, subdiuidi in Theologiam eorum qui
sunt in viâ, quæ ex principiis fidei suas infert
conclusiones; & eorum qui sunt in patriâ, quæ
ex principiis clarè cognitis, & per Dei visionem
manifestatis, easdem veritates & conclusiones
deducit. Tertiò Theologia viatorum diuiditur in
acquistam, quæ studio ac diligentia humanâ
comparatur, & infusam, quæ à Deo immediatè
infunditur: qualis fuit in Prophetis, & Aposto-
lis, aliisque Sanctis *Operis diuini*, id est à Deo im-
mediatè edoctis. Denique vtraque Theologia
iterum diuiditur in Positiuam, quæ fusiori stilo,
& modo oratorio sacras litteras, & mysteria fi-
dei exponit; & Scholasticam, quæ artificiosâ
methodo, & syllogisticè rerum diuinarum noti-
tiam tradit. Et hæc rursus subdiuidi potest in spe-
culatiuam, quæ tota sistit in contemplatione ve-
ritatis, & mysteriorum fidei; & moralem, quæ
versatur in directione actuum humanorum, siue
in resoluendis casibus conscientia. Quibus ad-
dunt alij Theologiam mysticam, quæ est noti-
tia diuinorum, in oratione & contemplatione,
modo supernaturali comparata: qualis fuit in
sanctâ Catharinâ Senensî, Birgittâ, Theresiâ, &
aliis Sanctis, ac præcipuè, & excellentissimè, in
Angelico nostro Præceptore, qui in omni
Theologia genere excelluit, vt disertè de-
clarant R. P. Carmelita Discalceati, in egregia
illa oratione exhortatoria, quam primo tomo sui
cursus Theologici præfixerunt, vbi dicunt: *An-
gelicum Magistrum inter omnes alios Ecclesie Do-
ctores, omnimodâ Theologiâ, nimirum scholasticâ
moralî, positiuâ, mysticâ, & concionatoriâ, fuisse
variegatum, & quasi Josephum inter duodecim
fratres penultimum, polymicâ & multicolori tu-
nicâ, à parente Iacob, præ nimio eius amore, de-
coratum præfulgere.*

Notandum tertiò ex Aristotele 6. Ethic. cap.
4. & D. Thoma 1. 2. quæst. 57. quinque tan-

A

tum esse virtutes intellectuales : scilicet habitum primorum principiorum, qui dicitur intellectus, & versatur circa prima principia, immediate nota : sapientiam, quæ est notitia rerum diuinarum per altissimas causas ; scientiam, quæ est notitia per demonstrationem acquisita : prudentiam, quæ definitur habitus cum vera ratione actius, seu dirigens honestatem morum ; & artem, quæ est habitus cum vera ratione effectius, seu præscribens modum rei alicuius efficiendæ.

Notandum quartò : quod sicut aliquis potest esse verè & substantialiter homo, quamuis non sit perfectus homo ; vt constat in puero, qui verè & propriè participat naturam humanam, quamuis non sit homo perfectus ; eò quod non habeat vsum rationis, nec exercitium libertatis. Ita similiter aliquis habitus moralis, aut intellectualis, potest esse verè & substantialiter virtus, aut scientia : quamuis non sit perfecta virtus, aut perfecta scientia ; quia ratione subiecti in quo est, non habet suum statum perfectum & connaturalem. His præsuppositis, sit

§. II.

Conclusio affirmatiua statuitur.

2. **D**ico igitur : Theologiam, etiam prout est in nobis viatoribus, esse verè, propriè, & substantialiter scientiam ; licet defectu euidentiæ actualis, quæ caret in hoc statu, non sit perfecta scientia, sed in statu imperfecto & præternaturali. Ita communiter docent Thomistæ, cum S. Doctore hic art. 2. & in 1. sent. dist. 1. quæst. 1. art. 4. & opusc. 70. quæst. 2. art. 2. contra Valentiam, Vazquem, aliosque modernos, contententes illam non esse verè, & substantialiter scientiam, sed habitum quemdam innominatum, medium inter scientiam & fidem.

Probatur primò conclusio : Theologia, etiam prout est in nobis viatoribus, verè & propriè est virtus intellectualis : sed non potest pertinere ad aliam, ex quinque ab Aristotele, & D. Thoma assignatis in tertio notabili, quam ad scientiam, vel sapientiam : Ergo Theologia est verè & propriè scientia, vel sapientia, quæ, vt infra dicemus, est perfectissima species scientiæ. Minor constat : cum enim Theologia sit discursiua, non potest pertinere ad habitum primorum principiorum, qui attingit veritates immediate & sine discursu. Non potest etiam esse prudentia, vel ars ; cum non pertineat ad intellectum practicum, sed speculatiuum, neque versetur circa agibilia & factibilia ; cum experiètiâ satis conter, omnem Theologum non esse virum prudentem, aut peritum artificem : ergo solùm potest pertinere ad scientiam vel sapientiam. Maior autem probatur dupliciter. Primò quia Theologia est habitus intellectus, infallibiliter inclinans ad verum : ergo & virtus intellectualis. Consequentiâ patet : nam per hoc distinguit Aristoteles 6. Ethic. cap. 3. virtutes intellectuales, ab opinione, & suspitione : quod hæ non attingunt infallibiliter verum, & quia fieri potest (inquit) vt falsum existimatione, opinioneque quia dicat ; virtus autem intellectualis semper & infallibiliter verum attingit. Secundò, quia cum Theologia sit habitus perficiens hominem ad benè operandum, inclinando scilicet infallibiliter ad verum, est virtus humana : sed non moralis, cum non sit perfectiua appetitiuæ partis ; nec Theologica, cum non sit per se infusa, sed nostris

A actibus acquisita, vt infra dicemus ; & cum tres tantum dentur virtutes Theologicæ, fides scilicet, spes, & charitas : ergo est virtus intellectualis.

3. **S**ecundò probatur conclusio, destruyendo præcipuum fundamentum Aduersariorum, consistens in eo quod Theologia caret euidentiâ suorum principiorum, quam illi putant requiri ad veram & propriam rationem scientiæ. Licet enim scientia subalternans habere debeat euidentiâ actualem suorum principiorum, ad rationem tamen scientiæ subalternatæ (qualis est Theologia, vt dicemus articulo sequenti) sufficit euidentiâ radicalis, vel aptitudinalis : id est sufficit, quod ex se & ex naturâ suâ possit coniungi cum subalternante, & in tali conjunctione habere euidentiâ actualem suorum principiorum. Ita colligitur ex D. Thoma hic art. 2. in corp. vbi sic habet. *Sciendum est quod duplex est scientiarum genus : quædam enim sunt que procedunt ex principijs notis lumine naturali intellectus, vt Arithmetica, Geometria, & huiusmodi : quædam verò sunt que procedunt ex principijs notis lumine superioris scientiæ, sicut per se spectiua procedit ex principijs notificatis per Geometriam, & Musica ex principijs per Arithmetica notis ; & hoc modo sacra doctrina est scientia, quia procedit ex principijs notis lumine superioris scientiæ, quæ scilicet est scientia Dei & Beatorum.* Quibus verbis apertè docet, quod licet in scientiis subalternantibus, requiratur euidentiâ formalis, & actualis principiorum ; in subalternatis tamen, sufficit radicalis, vel aptitudinalis. Ex quo inferit, Theologiam esse verè scientiam, licet prout est in nobis viatoribus, careat per accidens, & ratione subiecti, euidentiâ actuali principiorum : quia per se & ex naturâ suâ, petit coniungi cum scientia Dei & beatorum, cui subalternatur, & in tali conjunctione habere euidentiâ actualem suorum principiorum : quamuis illa, prout est in nobis, propter defectum euidentiæ actualis, non habeat modum, nec statum perfectæ scientiæ. Sicut puer, licet sit substantialiter homo, quia tamen caret vfu rationis, & exercitio libertatis, non censetur esse perfectus homo. Ex quo facile intelliges celebre testimonium D. Thomæ, quæst. 14. de verit. art. 9. vbi dicit. *Quæcumque sciuntur propriè acceptâ scientiâ, cognoscuntur per resolutionem ad prima principia, que per se præsto sunt intellectui, & sic omnis scientia, in visione rei presentis perficitur.* His enim verbis significat, quod ea que sciuntur propriè dictâ scientiâ (id est scientiâ quæ est in statu perfectò & connaturali) cognoscuntur per resolutionem ad prima principia, que præsto sunt intellectui (id est que sunt euidenter cognita) & sic quod omnis scientia in visione rei presentis perficitur. Quæ vltima verba apertè declarant, illum non loqui de scientiâ, quantum ad essentiam, vel substantiam ; sed solùm, quantum ad perfectionem & statum.

§. III.

Soluuntur obiectiones.

4. **O**bjicies primò : D. Thomas in 3. dist. 33. quæst. 1. art. 2. quæstiunc. 4. sic ait : *Si esset aliqua scientia, quæ non posset reduci ad principia naturaliter cognita, non esset eiusdem speciei cum aliis scientiis, neque vniuerse scientia diceretur.* Ergo cum Theologia non resoluat suas conclusiones in principia naturaliter